καὶ δικάζειν· ἔπειθ' αἱ μὲν νομοθεσίαι, ἐκ πολλοῦ χρόνου
σκεψαμένων γίνονται· αἱ δὲ κρίσεις, ἐξ ὑπογύου· ὥστε
χαλεπὸν ἀποδιδόναι τὸ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον ὀρθῶς
τοὺς κρίνοντας. τὸ δὲ πάντων μέγιστον, ὅτι ἡ μὲν τοῦ νομοθέ-
του κρίσις, οὐ κατὰ μέρος, ἀλλὰ περὶ μελλόντων τε καὶ καθό-
λου ἐστίν· ὁ δ' ἐκκλησιαστὴς καὶ δικαστὴς ἤδη, περὶ παρόντων
καὶ ἀφωρισμένων κρίνουσι· πρὸς οὓς καὶ τὸ φιλεῖν ἤδη καὶ
[illegible] τὸ μισεῖν· καὶ τὸ ἴδιον συμφέρον συνήρτηται πολλάκις· ὥστε
μηκέτι δύνασθαι θεωρεῖν ἱκανῶς τὸ ἀληθές, ἀλλ' ἐπισκοτεῖν
τῇ κρίσει, τὸ ἴδιον ἡδὺ ἢ λυπηρόν. περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων
ὥσπερ λέγομεν, δεῖ ὡς ἐλαχίστων ποιεῖν κύριον τὸν κριτήν.
περὶ δὲ τοῦ γεγονέναι ἢ μὴ γεγονέναι, ἢ ἔσεσθαι ἢ μὴ ἔσεσθαι questio facti: a iure non potest decidi
ἢ εἶναι ἢ μὴ εἶναι, ἀνάγκη ἐπὶ τοῖς κριταῖς καταλείπειν.
οὐ γὰρ δυνατὸν ταῦτα τὸν νομοθέτην προϊδεῖν. εἰ δὴ ταῦθ'
οὕτως ἔχει, φανερὸν ὅτι τὰ ἔξω τοῦ πράγματος τεχνολογοῦσι
ὅσοι τἆλλα διορίζουσιν· οἷον τί δεῖ τὸ προοίμιον ἢ τὴν διήγη-
σιν ἔχειν· καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον μορίων. οὐδὲν γὰρ ἐν αὐ-
τοῖς ἄλλο πραγματεύονται, πλὴν ὅπως τὸν κριτὴν ποιόν
τινα ποιήσωσι. περὶ δὲ τῶν ἐντέχνων πίστεων, οὐδὲν δεικνύ-
ουσι. τοῦτο δ' ἐστίν, ὅθεν ἄν τις γένοιτο ἐνθυμηματικός. διὰ alia ratio quare scripserunt de arte
γὰρ τοῦτο τῆς αὐτῆς οὔσης μεθόδου περὶ τὰ δημηγορικὰ καὶ iudiciali [illegible] deli
δικανικά· καὶ καλλίονος καὶ πολιτικωτέρας τῆς δημη- berativa [illegible]
γορικῆς πραγματείας οὔσης ἢ τῆς περὶ τὰ συναλλάγματα· [illegible]
περὶ μὲν ἐκείνης, οὐδὲν λέγουσι· περὶ δὲ τοῦ δικάζεσθαι, πάντες
πειρῶνται τεχνολογεῖν. ὅτι ἧττόν ἐστι πρὸ ἔργου τὰ ἔξω τοῦ
πράγματος λέγειν ἐν τοῖς δημηγορικοῖς. καὶ ἧττόν ἐστι κακοῦρ-
γον ἡ δημηγορία δικολογίας, ὅτι κοινότερον. ἐνταῦθα μὲν
γὰρ ὁ κριτὴς περὶ οἰκείων κρίνει· ὥστε οὐδὲν ἄλλο δεῖ, πλὴν
ἀποδεῖξαι ὅτι οὕτως ἔχει ὥς φησιν ὁ συμβουλεύων. ἐν δὲ